



Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 76/22
Люксембург, 5 май 2022 г.

Решение по дело C-83/20
BPC Lux 2 и др.

Португалската правна уредба, на която се основава мярката за преструктуриране на Banco Espírito Santo, е съвместима с правото на собственост

*Като е транспонирила само частично Директивата за възстановяване и
преструктуриране на кредитните институции преди изтичането на срока за
транспониране, Португалия не е застрашила постигането на предписания от тази
директива резултат*

Banco Espírito Santo SA (наричана по-нататък „BES“) е една от основните кредитни институции в португалската банкова система. Поради финансовото ѝ положение и сериозния и тежък риск от неизпълнение на задълженията на 3 август 2014 г. Banco de Portugal (Португалската централна банка) приема решение за преструктуриране на тази кредитна институция (наричано по-нататък „мярката за преструктуриране“). Тази мярка, приета въз основа на националната правна уредба в областта на преструктурирането на кредитни институции¹, изменена с Декрет-закон от 1 август 2014 г.², води до създаването на мостова банка, Novo Banco SA, на която са прехвърлени някои активи, пасиви, задбалансови позиции и управлявани от BES активи.

Жалбоподателите в главното производство (наричани по-нататък „BPC Lux 2 и др.“) притежават подчинени облигации, емитирани от BES. Massa Insolvente притежава пряко и непряко дялове от дружествения капитал на BES. BPC Lux 2 и др. и Massa Insolvente оспорват мярката за преструктуриране пред националните административни юрисдикции и в този контекст твърдят по-специално, че тя е била приета в нарушение на правото на Съюза.

Сезирана с две жалби от последните, португалската върховна административна юрисдикция изпитва съмнения относно съвместимостта на националната правна уредба, въз основа на която е приета мярката за преструктуриране на BES, с правото на Съюза, и по-специално с Директива 2014/59³ и с член 17 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“)⁴, предвид липсата на транспониране на редица предписания тази директива.

Освен това тази юрисдикция иска да се установи дали португалският законодател е могъл да застраши сериозно предписания с Директива 2014/59⁵ резултат с приемането на Декрет-закон от 1 август 2014 г., който транспонира само частично тази директива преди изтичането на срока за транспонирането ѝ — 31 декември 2014 г.

¹ Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (Общ режим на финансовите и кредитните институции), приет с Декрет-закон № 31-A/2012 от 10 февруари 2012 г.

² Декрет-закон № 114-A/2014 от 1 август 2014 г.

³ Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за създаване на рамка за възстановяване и преструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 173, 2014 г., стр. 190).

⁴ Член 17 от Хартата гарантира защитата на правото на собственост.

⁵ В приложение на принципа, изведен от съдебната практика, установена с решение от 18 декември 1997 г., Inter-Environnement Wallonie, C-129/96 (вж. ПС № 80/97), относно задълженията на държавите членки по време на срока за транспониране на директива.

В решението си Съдът приема, че националната правна уредба, въз основа на която е приета мярката за реструктуриране на BES, е съвместима с член 17, параграф 1 от Хартата. Освен това той приема, че частичното транспониране от държава членка на някои разпоредби на директива преди изтичането на срока за транспонирането ѝ по принцип не може да застраши сериозно постигането на предписания от тази директива резултат.

Съображения на Съда

Най-напред Съдът разглежда въпроса за приложимостта на посочените разпоредби от Директива 2014/59⁶ към спора по главното производство. В това отношение той отбелязва, че срокът за транспониране на тази директива е изтекъл на 31 декември 2014 г. От това следва, че към датата на приемане на разглежданата мярка за реструктуриране — 3 август 2014 г., срокът за транспониране не е изтекъл. След като припомня постоянната си практика по този въпрос⁷, Съдът отбелязва, че жалбоподателите в главното производство не могат да се позоват пред запитващата юрисдикция на разпоредбите на Директива 2014/59, тъй като те не са приложими към спора по главното производство.

Що се отнася до приложимостта на член 17 от Хартата, Съдът припомня, че съгласно член 51, параграф 1 разпоредбите на Хартата се отнасят за държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза. След като отбелязва, от една страна, че целта на Декрет-закон от 10 февруари 2012 г. е да приведе в изпълнение едно от задълженията, които Португалската република е поела в рамките на меморандум за разбирателство относно условията на икономическата политика от 17 май 2011 г., сключен между португалската държава и съвместната мисия на Европейската комисия, Международния валутен фонд (МВФ) и Европейската централна банка (ЕЦБ), и от друга страна, че Декрет-законът от 1 август 2014 г. представлява мярка за частично транспониране на Директива 2014/59, Съдът приема, че в това отношение е налице прилагане на правото на Съюза по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата и следователно разпоредбите на последната са приложими към спора в главното производство.

В това отношение Съдът отбелязва, че член 17, параграф 1 от Хартата съдържа три отделни норми. Първата, която се съдържа в първото изречение и има общ характер, конкретизира принципа на зачитане на правото на собственост. Втората, която се съдържа във второто изречение от този параграф, се отнася до лишаването от собственост и го подчинява на определени условия. Що се отнася до третата, която се съдържа в третото изречение от посочения параграф, тя признава на държавите правото по-специално да регламентират ползването на имуществото до степен, необходима за общия интерес. Съдът добавя обаче, че тук не става дума за норми, които нямат връзка помежду си, тъй като втората и третата норма се отнасят до конкретни примери за засягане на правото на собственост и те трябва да се тълкуват в светлината на принципа, заложен в първата норма.

В този контекст Съдът разглежда, на първо място, въпроса дали член 17, параграф 1 от Хартата⁸ е приложим към ограничения на правото на собственост върху акции или облигации, които могат да се търгуват на капиталовите пазари, като разглежданите в главното производство. След като отбелязва, от една страна, че предоставената с тази разпоредба защита се отнася до права с имуществена стойност, от които от гледна точка на съответния правен ред възниква едно признато правно положение, което позволява самостоятелното упражняване на тези права от и в полза на техния носител, Съдът приема,

⁶ Членове 36, 73 и 74 от Директива 2014/59.

⁷ Решение Inter-Environnement Wallonie, посочено по-горе, както и решения от 17 януари 2008 г., Velasco Navarro (C-246/06), и от 27 октомври 2016 г., Милев (C-439/16 PPU).

⁸ Съгласно член 17, параграф 1 от Хартата всеки има право да се ползва от собствеността на имуществото, което е придобил законно да се разпорежда с него и да го завещава. Никой не може да бъде лишен от своята собственост, освен в обществена полза, в предвидените със закон случаи и условия и срещу справедливо и своевременно обезщетение за понесената загуба. Ползването на имуществото може да бъде уредено със закон до степен, необходима за общия интерес.

че именно такъв е случаят с тези акции или облигации, които могат да се търгуват на капиталовите пазари. От друга страна, Съдът констатира, че посочените акции или облигации са придобити законно. От това следва, че те попадат в приложното поле на член 17, параграф 1 от Хартата.

На второ място, **Съдът счита, че мярка за реструктуриране, приета в съответствие с национална правна уредба като разглежданата в случая, не представлява лишаване от собственост** по смисъла на член 17, параграф 1, второ изречение от Хартата. Всъщност Съдът констатира, че **мярката за реструктуриране не предвижда формално отнемане или отчуждаване на съответните акции или облигации. По-специално посочената мярка не лишава принудително, изцяло и окончателно притежателите на тези акции или облигации от произтичащите от тях права.**

На трето място, **това не променя факта, че приемането на мярка за реструктуриране в съответствие с разглежданата в главното производство правна уредба, която предвижда по-специално прехвърлянето на активи на кредитна институция към мостова банка, представлява правна уредба на ползването на имущество по смисъла на член 17, параграф 1, трето изречение от Хартата, която може да засегне правото на собственост на акционерите на кредитната институция, чието икономическо положение е засегнато, и правото на собственост на кредиторите, като например притежателите на облигации, чиито вземания не са били прехвърлени към мостовата институция.**

Както следва от текста на тази разпоредба, ползването на имуществото може да бъде уредено със закон до степен, необходима за общия интерес. След като разглежда едно след друго предвидените в тази разпоредба условия, Съдът приема, че **с оглед на свободата на преценка, с която разполагат държавите членки при приемането на решения в икономическата област, член 17, параграф 1, трето изречение от Хартата допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която не съдържа изрична разпоредба, гарантираща че акционерите няма да понесат големи загуби от тези, които биха понесли, ако институцията бе ликвидирана към датата на приемане на мярката за реструктуриране (принцип „no creditor worse off“).**

На четвърто и последно място, Съдът разглежда въпроса дали частичното транспониране от държава членка в националната правна уредба относно реструктурирането на кредитни институции на някои разпоредби на Директива 2014/59 преди изтичането на срока за транспонирането ѝ може да застраши сериозно постигането на целения с посочената директива резултат по смисъла на решение Inter-Environnement Wallonie.

За тази цел той посочва, че срокът за транспониране на Директива 2014/59 е изтекъл на 31 декември 2014 г., от което следва, че Португалската република не може да бъде упрекната, че не е приела мерки за въвеждане на тази директива в своя правен ред към датата на приемане на мярката за реструктуриране — 3 август 2014 г. Въпреки това обаче **в срока за транспониране на дадена директива държавите членки, които са нейни адресати, следва да се въздържат от приемане на разпоредби, които могат да застрашат сериозно постигането на целения с тази директива резултат.** Това задължение за въздържане, което е за всички национални органи, следва да се разбира в смисъл, че се отнася до предприемането на всякакви мерки от общ или специален характер, които са в състояние да доведат до такъв отрицателен ефект. От друга страна, от датата, на която дадена директива влиза в сила, юрисдикциите на държавите членки следва да се въздържат, доколкото е възможно, от тълкуване на вътрешното право по начин, по който може след изтичане на срока за транспониране да се застраши сериозно постигането на целта, преследвана с тази директива.

В това отношение Съдът припомня, че националната юрисдикция е компетентна да прецени дали националните разпоредби, чиято законосъобразност се оспорва, могат да застрашат сериозно постигането на предписания от директивата резултат, като тази проверка трябва по необходимост да основава на една обща преценка, като се отчетат в тяхната съвкупност

всички политики и мерки, предприети на съответната национална територия. **Съдът обаче е компетентен да се произнесе по въпроса дали частичното транспониране от държава членка на някои разпоредби на дадена директива преди изтичането на срока за транспонирането ѝ по принцип може да застраши сериозно постигането на предписания от тази директива резултат.**

В това отношение Съдът най-напред отбелязва, че вече е постановил, че държавите членки могат да приемат временни разпоредби или да прилагат директивата поетапно. В такива хипотеза несъответствието на преходни вътрешноправни разпоредби с Директивата или нетранспонирането на някои разпоредби на Директивата не биха непременно застрашили постигането на предписания от нея резултат. Всъщност в тази хипотеза Съдът счита, че такъв резултат винаги може да бъде постигнат чрез окончателното и пълно транспониране на посочената директива в определените срокове.

По-нататък, задължението за въздържане, на което се позовава Съдът, по-специално в точка 45 от решение *Inter-Environnement Wallonie*, трябва да се разбира в смисъл, че се отнася до предприемането на всякакви мерки от общ или специален характер, които могат да застрашат сериозно постигането на предписания от съответната директива резултат. **След като обаче приемането от държава членка на дадена мярка има за цел да транспонира, макар и частично, директива на Съюза и това транспониране е правилно, не може да се счита, че приемането на такава частична мярка за транспониране може да породии такива отрицателни последици, тъй като тя неминуемо сближава националната правна уредба с директивата, която тази правна уредба транспонира, и така допринася за постигането на целите на тази директива.**

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Илияна Палъова ☎ (+352) 4303 4293